

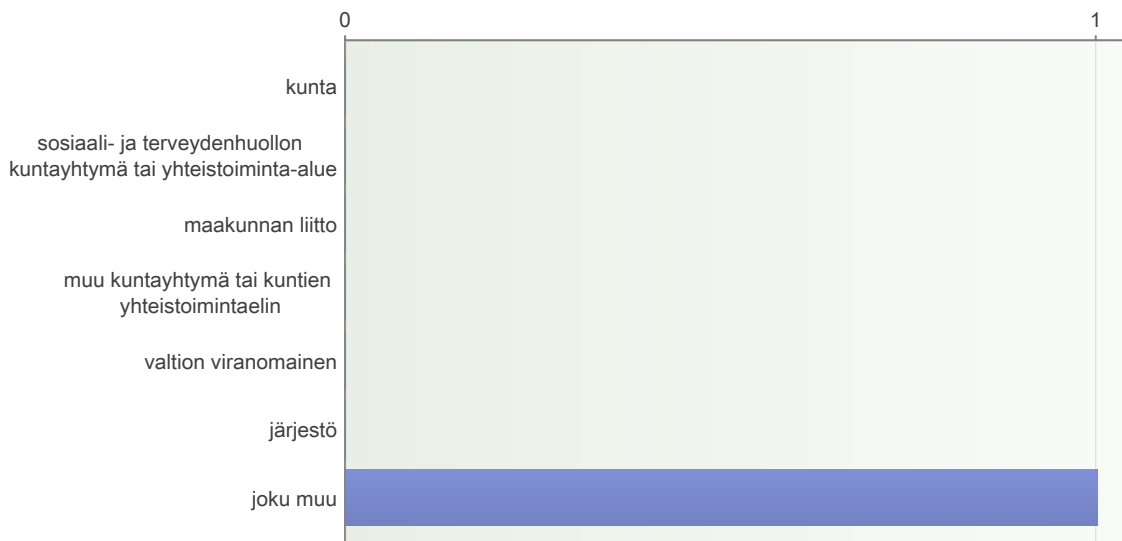
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta	Mervi Kestilä	mervi.kestila@lapinsote.fi	5.11.2016	Työvaliokunta

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: joku muu

- Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Ei vastauksia.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Ei vastauksia.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Ei vastauksia.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei vastauksia.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta on järjestöjen yhteinen maakunnallinen vaikuttamis- ja yhteistyörakenne. Jäsenet neuvottelukuntaan nimeää Lapin liiton hallitus. Lapin liiton maakunnallinen järjestöneuvottelukunta lausuu lakiuudistuksesta seuraavaa:

1. Jokaiseen maakuntaan tulee perustaa järjestöneuvottelukunta ja resursoida järjestöjen yhteistoimintaverkostoja

Järjestöt ovat keskeisiä kansalaisten hyvinvoinnin edistäjiä ja turvaajia. Järjestöjen kautta maakunnallisessa kehittämistyössä saadaan entistä paremmin kuulumaan kansalaisten ääni. Järjestöt tarvitsevat resursseja oman maakunnallisen yhteistyön organisoimiseksi, jotta he pystyvät osallistumaan yhteisin näkemyksin maakuntansa verkostojen toimintaan. Neuvottelukunnat edistävät järjestöjen välistä ja järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Erityisesti Lapissa on tärkeää turvata järjestöjen yhteistyörakenteet Lapin pitkien välimatkojen ja muiden erityispiirteiden vuoksi (saamelaisuus, harva asutus, ilmasto ym.). Muina tärkeinä maakunnallisina järjestöjen ja kansalaisten yhteistyörakenteina tulee huomioida maakuntakohtaiset nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvostot.

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistettava ja työnjakoa selkiytettävä

Järjestöt ovat merkittäviä hyvinvoinnin ja terveyden edellytysten rakentajia ja edistäjiä. Järjestöillä on merkittävä rooli vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen toteuttamisessa sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen järjestämisessä. Järjestölähtöisen auttamistyön ja ihmisten selviytymistä edistävän toiminnan avulla ehkäistään myös sosiaalisia ongelmia ja niiden vakavoitumista. Järjestöjen vahvuutena on se, että ne toimivat lähellä ihmistä ja yhdistävät vertaisosaamista ja ammatillista osaamista hyvinvoinnin tueksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tarvittavat voimavarat ja asiantuntijuus on varmistettava sekä kunta- että maakuntatasolla. Kuntien valtionosuuksien valmistelussa olevien kannustimien indikaattoreissa tulee huomioida, millaista yhteistyötä kunta tekee eri alan järjestöjen kanssa ja miten se tukee järjestöjen toimintaa.

4. Järjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata uudistuksessa

Sote- ja maakuntauudistuksissa tulee varmistaa, että kunnat ja maakunta rahoittavat jatkossakin kuntalaisia tukevaa, monimuotoista järjestötoimintaa. Kuntien tulee jatkaa monipuolista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhdessä järjestöjen kanssa ja turvata mm. toiminta-avustuksin ja tiloja tarjoamalla järjestöjen resurssit tähän työhön. Järjestötoiminnan rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena, joissa toiminta-avustusten lisäksi tarkastellaan esimerkiksi kumppanuussopimuksiin perustuvia rahoitusrakenteita. Kuntien valtionosuuksissa tulee huomioida kunta- järjestöyhteistyö sekä syrjäisyyskerroin riittävän suurena.

6. Asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen osallisuus on tärkeää turvata uudistuksessa

Järjestöneuvottelukunta pitää tärkeänä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä sekä kunta- että maakuntatasolla. Tarvitaan nykyistä enemmän kansalaisten kuulemista palvelujen suunnittelussa ja arvioinnissa. Kansalaisten toimijuutta on tuettava ja osallistumisen esteitä madallettava. Erityinen huomio on kiinnitettävä heikommassa asemassa olevien ihmisten osallistumisen mahdollistamiseen.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa.

Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Ei vastauksia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Ei vastauksia.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouksissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Ei vastauksia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Ei vastauksia.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtäaikaista velvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettua laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta on järjestöjen yhteinen maakunnallinen vaikuttamis- ja yhteistyörakenne. Jäsenet neuvottelukuntaan nimeää Lapin liiton hallitus.

Lapin liiton maakunnallinen järjestöneuvottelukunta lausuu lakiuudistuksesta seuraavaa:

3.Valinnanvapautteen liittyvä lainsäädäntö valmisteltava huolellisesti

Valinnanvapautteen liittyvän lain valmistelun osalta tulee eri toimijoilla olla mahdollisuus antaa lausunto. Valinnanvapaus voi heikentää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, ehkäisevää työtä ja heikossa asemassa olevien ihmisten palveluiden saatavuutta. Säännöstössä tulee huomioida palveluohjaus, valvonta sekä pienten tuottajien mukanaolo markkinoilla. Myös voittoa tavoittelemattomien yhdistysten tulee voida olla mukana palvelutuotannossa. Valinnanvapaus ja palvelujen tuottamisen merkittävä siirtäminen voittoa tavoitteleviin yrityksiin voi nostaa sote-palvelujen kustannuksia ja heikentää yhdenvertaisuutta. Digitalisaatiolla voidaan edistää kuntalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa, mutta sillä ei voida vastata kaikkiin palvelutarpeisiin. Sosiaali- ja terveystalouksien uudistaminen tulee tehdä sosiaali- ja terveystalouksien tavoitteista käsin eikä uudistusta pidä alistaa elinkeinopoliittisille tavoitteille. Valtiolla on vastuu heikommassa asemassa olevien palvelujen saatavuuden turvaamisesta.

4.Järjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata uudistuksessa

Sote- ja maakuntauudistuksissa tulee varmistaa, että kunnat ja maakunta rahoittavat jatkossakin kuntalaisia tukevaa, monimuotoista järjestötoimintaa. Kuntien tulee jatkaa monipuolista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhdessä järjestöjen kanssa ja turvata mm. toiminta-avustuksin ja tiloja tarjoamalla järjestöjen resurssit tähän työhön. Järjestötoiminnan rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena, joissa toiminta-

avustusten lisäksi tarkastellaan esimerkiksi kumppanuussopimuksiin perustuvia rahoitusrakenteita. Kuntien valtionosuuksissa tulee huomioida kunta- järjestöyhteistyö sekä syrjäisyyskerroin riittävän suurena.

5. Julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen yhtiöittäminen ja kilpailutus on uhka järjestötoiminnalle. Monenlaista palvelua ja tukea tarvitsevien ihmisten oikeuksien toteutumisen, palvelujen saatavuuden ja ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon integroitujen palvelukokonaisuuksien rakentumisen kannalta julkisten palvelujen yhtiöittämisvelvoite on vakava uhka. Vaarana on palvelurakenteen sirpaleisuus ja monimutkaisuus, jossa ihmisten on vaikea hahmottaa palveluketjuja ja -kokonaisuutta.

Eu-direktiivit eivät pakota kilpailuttamaan sosiaalipalveluita. Suomessa on mittava voitto tavoittelematon kolmannen sektorin palvelujen tuotantjärjestelmä. Keinotekoinen ja tarpeeton kilpailutus vaarantaa kolmannen sektorin toiminnan. Kilpailutus on aiheellista siellä, missä on paljon kysyntää ja tarjontaa eli oikeat markkinat. Näin ei välttämättä ole Lapissa.

6. Asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen osallisuus on tärkeää turvata uudistuksessa. Järjestöneuvottelukunta pitää tärkeänä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä sekä kunta- että maakuntatasolla. Tarvitaan nykyistä enemmän kansalaisten kuulemista palvelujen suunnittelussa ja arvioinnissa. Kansalaisten toimijuutta on tuettava ja osallistumisen esteitä madallettava. Erityinen huomio on kiinnitettävä heikommassa asemassa olevien ihmisten osallistumisen mahdollistamiseen.

Järjestämislakiin tulee ottaa täsmällinen ja velvoittava säännös saamelaisien oikeudesta saada omakielisiä ja omaan kulttuuriseen taustaansa mukautettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ainakin saamelais-ten kotiseutualueella ja erikseen on turvattava saamelaisen alkuperäiskansan vaikutusmahdollisuudet ottamalla siitä tarvittavat säännökset uudistushankkeen keskeisimpiin lakeihin.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Ei vastauksia.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Ei vastauksia.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Ei vastauksia.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Ei vastauksia.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Ei vastauksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Ei vastauksia.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Ei vastauksia.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Ei vastauksia.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Ei vastauksia.

37. 35. Vapaaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtiosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- 2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistettava ja työnjakoa selkiytettävä
Järjestöt ovat merkittäviä hyvinvoinnin ja terveyden edellytysten rakentajia ja edistäjiä. Järjestöillä on merkittävä rooli vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen toteuttamisessa sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen järjestämisessä. Järjestölähtöisen auttamistyön ja ihmisten selviytymistä edistävän toiminnan avulla ehkäistään myös sosiaalisia ongelmia ja niiden vakavoitumista. Järjestöjen vahvuutena on se, että ne toimivat lähellä ihmistä ja yhdistävät vertaisosaamista ja ammatillista osaamista hyvinvoinnin tueksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tarvittavat voimavarat ja asiantuntijuus on varmistettava sekä kunta- että maakuntatasolla. Kuntien valtiosuuksien valmistelussa olevien kannustimien indikaattoreissa tulee huomioida, millaista yhteistyötä kunta tekee eri alan järjestöjen kanssa ja miten se tukee järjestöjen toimintaa.

4. Järjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata uudistuksessa

Sote- ja maakuntaudistuksissa tulee varmistaa, että kunnat ja maakunta rahoittavat jatkossakin kuntalaisia tukevaa, monimuotoista järjestötoimintaa. Kuntien tulee jatkaa monipuolista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhdessä järjestöjen kanssa ja turvata mm. toiminta-avustuksin ja tiloja tarjoamalla järjestöjen resurssit tähän työhön. Järjestötoiminnan rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena, joissa toiminta-avustusten lisäksi tarkastellaan esimerkiksi kumppanuussopimuksiin perustuvia rahoitusrakenteita. Kuntien valtiosuuksissa tulee huomioida kunta- järjestöyhteistyö sekä syrjäisyyskerroin riittävän suurena.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Ei vastauksia.

39. 37. Vapaaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- 5.11.2016

Lapin liiton maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö ovat pyytäneet Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä sekä muilta lausuntopyynnössä mainituilta toimijoilta lausunnot sote- ja maakuntauudistusta koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta. Myös muut kuin jakelussa mainitut toimijat voivat antaa lausunnon.

Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta on järjestöjen yhteinen maakunnallinen vaikuttamis- ja yhteistyörakenne. Jäsenet neuvottelukuntaan nimeää Lapin liiton hallitus.

Lapin liiton maakunnallinen järjestöneuvottelukunta lausuu lakiuudistuksesta seuraavaa:

1. Jokaiseen maakuntaan tulee perustaa järjestöneuvottelukunta ja resursoida järjestöjen yhteistoimintaverkostoja

Järjestöt ovat keskeisiä kansalaisten hyvinvoinnin edistäjiä ja turvaajia. Järjestöjen kautta maakunnallisessa kehittämistyössä saadaan entistä paremmin kuulumaan kansalaisten ääni. Järjestöt tarvitsevat resursseja oman maakunnallisen yhteistyön organisoimiseksi, jotta he pystyvät osallistumaan yhteisin näkemyksin maakuntansa verkostojen toimintaan. Neuvottelukunnat edistävät järjestöjen välistä ja järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Erityisesti Lapissa on tärkeää turvata järjestöjen yhteistyörakenteet Lapin pitkien välimatkojen ja muiden erityispiirteiden vuoksi (saamelaisuus, harva asutus, ilmasto ym.). Muina tärkeinä maakunnallisina järjestöjen ja kansalaisten yhteistyörakenteina tulee huomioida maakuntakohtaiset nuori-so-, vanhus- ja vammaisneuvostot.

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistettava ja työnjakoa selkiytettävä

Järjestöt ovat merkittäviä hyvinvoinnin ja terveyden edellytysten rakentajia ja edistäjiä. Järjestöillä on merkittävä rooli vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen toteuttamisessa sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen järjestämisessä. Järjestölähtöisen auttamistyön ja ihmisten selviytymistä edistävän toiminnan avulla ehkäistään myös sosiaalisia ongelmia ja niiden vakavoitumista. Järjestöjen vahvuutena on se, että ne toimivat lähellä ihmistä ja yhdistävät vertaisosaamista ja ammatillista osaamista hyvinvoinnin tueksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisyssä tarvittavat voimavarat ja asiantuntijuus on varmistettava sekä kunta- että maakuntatasolla. Kuntien valtionosuuksien valmistelussa olevien kannustimien indikaattoreissa tulee huomioida, millaista yhteistyötä kunta tekee eri alan järjestöjen kanssa ja miten se tukee järjestöjen toimintaa.

3. Valinnanvapauden liittyvä lainsäädäntö valmisteltava huolellisesti

Valinnanvapauden liittyvän lain valmistelun osalta tulee eri toimijoilla olla mahdollisuus antaa lausunto. Valinnanvapaus voi heikentää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, ehkäisevää työtä ja heikossa asemassa

olevien ihmisten palveluiden saatavuutta. Säännöstössä tulee huomioida palveluohjaus, valvonta sekä pienten tuottajien mukanaolo markkinoilla. Myös voittoa tavoittelemattomien yhdistysten tulee voida olla mukana palvelutuotannossa. Valinnanvapaus ja palvelujen tuottamisen merkittävä siirtäminen voittoa tavoitteleviin yrityksiin voi nostaa sote-palvelujen kustannuksia ja heikentää yhdenvertaisuutta. Digitalisaatiolla voidaan edistää kuntalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa, mutta sillä ei voida vastata kaikkiin palvelutarpeisiin. Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen tulee tehdä sosiaali- ja terveystaloudellisesti tavoitteista käsin eikä uudistusta pidä alistaa elinkeinopoliittisille tavoitteille. Valtiolla on vastuu heikommassa asemassa olevien palvelujen saatavuuden turvaamisesta.

4. Järjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata uudistuksessa

Sote- ja maakuntauudistuksissa tulee varmistaa, että kunnat ja maakunta rahoittavat jatkossakin kuntalaisia tukevaa, monimuotoista järjestötoimintaa. Kuntien tulee jatkaa monipuolista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhdessä järjestöjen kanssa ja turvata mm. toiminta-avustuksin ja tiloja tarjoamalla järjestöjen resurssit tähän työhön. Järjestötoiminnan rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena, joissa toiminta-avustusten lisäksi tarkastellaan esimerkiksi kumppanuussopimuksiin perustuvia rahoitusrakenteita. Kuntien valtionosuuksissa tulee huomioida kunta- järjestöyhteistyö sekä syrjäisyyskerroin riittävän suurena.

5. Julkisten sosiaali- ja terveystalouden palvelujen yhtiöittäminen ja kilpailutus on uhka järjestötoiminnalle

Monenlaista palvelua ja tukea tarvitsevien ihmisten oikeuksien toteutumisen, palvelujen saatavuuden ja ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon integroitujen palvelukokonaisuuksien rakentumisen kannalta julkisten palvelujen yhtiöittämisvelvoite on vakava uhka. Vaarana on palvelurakenteen sirpaleisuus ja monimutkaisuus, jossa ihmisten on vaikea hahmottaa palveluketjuja ja -kokonaisuutta.

EU-direktiivit eivät pakota kilpailuttamaan sosiaalipalveluita. Suomessa on mittava voittoa tavoittelematon kolmannen sektorin palvelujen tuotantojärjestelmä. Keinotekoinen ja tarpeeton kilpailutus vaarantaa kolmannen sektorin toiminnan. Kilpailutus on aiheellista siellä, missä on paljon kysyntää ja tarjontaa eli oikeat markkinat. Näin ei välttämättä ole Lapissa.

6. Asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen osallisuus on tärkeää turvata uudistuksessa

Järjestöneuvottelukunta pitää tärkeänä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä sekä kunta- että maakuntatasolla. Tarvitaan nykyistä enemmän kansalaisten kuulemista palvelujen suunnittelussa ja arvioinnissa. Kansalaisten toimijuutta on tuettava ja osallistumisen esteitä madallettava. Erityinen huomio on kiinnitettävä heikommassa asemassa olevien ihmisten osallistumisen mahdollistamiseen.

Järjestämislakiin tulee ottaa täsmällinen ja velvoittava säännös saamelaiden oikeudesta saada omakielisiä ja omaan kulttuuriseen taustaansa mukautettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ainakin saamelaisten kotiseutualueella ja erikseen on turvattava saamelaisen alkuperäiskansan vaikutusmahdollisuudet ot-tamalla siitä tarvittavat säännökset uudistushankkeen keskeisimpiin lakeihin.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.